

ZASADY KORZYSTANIA Z NIEODPŁATNEJ POMOCY PRAWNEJ

Od początku 2016 roku na terenie całej Polski działa system darmowej pomocy prawnej, wprowadzony ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej.

Bezpłatna pomoc prawna jest zadaniem z zakresu administracji rządowej. Program jest finansowany przez państwo z budżetów wojewodów poprzez udzielanie powiatom dotacji celowych na utrzymanie punktów prawnych oraz zatrudnienie doradców. Lokale (biura) na ten cel zostały udostępnione przez powiaty i gminy. Nieodpłatnej Pomocy Prawnej udzielają - na podstawie umów z powiatami - adwokaci wyznaczeni przez Okręgową Radę Adwokacką lub radcy prawni wyznaczeni przez Okręgową Izbę Radców Prawnych oraz wyłoniona w drodze konkursu organizacja pozarządowa. W całym kraju utworzono ponad 1,5 tysiąca punktów pomocy prawnej.

Ministerstwo Sprawiedliwości wspólnie z Kancelarią Prezydenta RP oraz Instytutem Wymiaru Sprawiedliwości podjęło prace zmierzające do znowelizowania ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej. Wypracowany w tym trybie projekt nowelizacji w dniu 2 sierpnia 2017 roku został skierowany przez Prezydenta RP do Sejmu RP. W efekcie dnia 15 czerwca 2018 roku została uchwalona ustawa o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw, która została podpisana przez Prezydenta RP w dniu 30 lipca 2018 roku.

Na mocy nowelizacji ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej zaczęły funkcjonować nowe usługi: nieodpłatne poradnictwo obywatelskie i nieodpłatna mediacja oraz rozszerzono katalog beneficjentów. Oznacza to, że od dnia 1 stycznia 2019 roku do uzyskania pomocy **uprawniona jest każda osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej.** Zakres nieodpłatnej pomocy prawnej został znacznie poszerzony w stosunku do lat wcześniejszych, m.in. o usługę sporządzania projektów pism, z określonymi wyłączeniami. Ustawa przewiduje też w każdym powiecie realizację zadań z zakresu edukacji prawnej. Dzięki współpracy rządu, samorządu i organizacji pozarządowych system gwarantuje bezpłatny dostęp do darmowych porad prawnych oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w lokalnych społecznościach.

W Powiecie Pleszewskim w roku 2025 działają dwa punkty NPP/NPO świadczące pomoc w różnych lokalizacjach:

1. w punkcie **nieodpłatnej pomocy prawnej** w lokalizacji **Pleszew** porad udzielają adwokaci i radcy prawni na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Powiatem Pleszewskim a ORA oraz OIRP w Poznaniu;
2. prowadzenie **drugiego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego** w lokalizacji **Chocz – Czermin - Dobrzyca – Gizałki – Gołuchów** Powiat powierzył organizacji pozarządowej, wyłonionej w konkursie ofert zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2024r. poz. 1491), tj. Fundacji "AUDITORIUM" z siedzibą we Wrześni, ul. Świdnicka 34, 62-300 Września.

Kto może skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2025 roku?

Zgodnie z ustawą 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1534) **nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługuje każdej osobie, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, w tym osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniającej innych osób w ciągu ostatniego roku.**

Osoba uprawniona, przed uzyskaniem nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, **składa pisemne oświadczenie**, że nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Osoba korzystająca z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej dodatkowo składa oświadczenie o niezatrudnianiu innych osób w ciągu ostatniego roku. Oświadczenie składa się osobie udzielającej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczącej nieodpłatne poradnictwo obywatelskie.

Nieodpłatnej pomocy prawnej udziela się osobie uprawnionej osobiście w Punkcie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej. Świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej odbywa się według kolejności zgłoszeń, po wcześniejszym **umówieniu terminu wizyty**.

Poza kolejnością udziela się **nieodpłatnych porad prawnych kobietom w ciąży**.

Osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście, **oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się**, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (t.j. Dz.U. z 2023r. poz. 20), może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość, tj. w miejscu zamieszkania, przez telefon, po umówieniu terminu wizyty.

Co obejmuje pomoc prawna?

Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

- 1) poinformowanie osoby fizycznej, zwanej dalej „osobą uprawnioną”, o obowiązującym stanie prawnym oraz przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach, w tym w związku z toczącym się postępowaniem przygotowawczym, administracyjnym, sądowym lub sądownoadministracyjnym lub
- 2) wskazanie osobie uprawnionej sposobu rozwiązania jej problemu prawnego, lub
- 3) sporządzenie projektu pisma w sprawach, o których mowa w pkt 1 i 2, z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym i pism w toczącym się postępowaniu sądownoadministracyjnym, lub
- 3a) nieodpłatną mediację, lub
- 4) sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądownoadministracyjnym oraz poinformowanie o kosztach postępowania i ryzyku finansowym związanym ze skierowaniem sprawy na drogę sądową.

Co obejmuje poradnictwo obywatelskie?

Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje działania dostosowane do indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej, zmierzające do podniesienia świadomości tej osoby o przysługujących jej uprawnieniach lub spoczywających na niej obowiązkach oraz wsparcia w samodzielnym rozwiązywaniu problemu, w tym, w razie potrzeby, sporządzenie wspólnie z osobą uprawnioną planu działania i pomoc w jego realizacji. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje w szczególności porady dla osób zadłużonych i porady z zakresu spraw mieszkaniowych oraz zabezpieczenia społecznego. Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie obejmuje również nieodpłatną mediację.

Co obejmuje mediacja?

Nieodpłatna mediacja może być prowadzona pomiędzy stronami dążącymi do polubownego rozwiązania sporu. Stroną inicjującą przeprowadzenie nieodpłatnej mediacji może być wyłącznie osoba uprawniona. Mediację prowadzi mediator.

Nieodpłatna mediacja obejmuje:

- 1) poinformowanie osoby uprawnionej o możliwościach skorzystania z polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji oraz korzyściach z tego wynikających;
- 2) przygotowanie projektu umowy o mediację lub wniosku o przeprowadzenie mediacji;
- 3) przygotowanie projektu wniosku o przeprowadzenie postępowania mediacyjnego w sprawie karnej;
- 4) przeprowadzenie mediacji;
- 5) udzielenie pomocy w sporządzeniu do sądu wniosku o zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem.

Nieodpłatna mediacja nie obejmuje spraw, w których:

- sąd lub inny organ wydał postanowienie o skierowaniu sprawy do mediacji lub postępowania mediacyjnego;
- zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w relacji stron występuje przemoc.